

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА

Шифр та назва спеціальності 176 «Мікро- та наносистемна техніка»	Інститут Соціально-гуманітарних технологій
Освітня програма Мікроелектроніка енергоефективності та електронний захист	Кафедра Права (306)
Рівень освіти Магістр	Тип дисципліни Загальна, Вибіркова
Семестр 3	Мова викладання Українська

Викладачі, розробники

Гаряєва Ганна Михайлівна,
Hanna.Hariaieva@khp.edu.ua
Доцент НТУ «ХПІ» кафедри права
Авторка та співавторка понад 150 наукових та науково-методичних праць. Провідна лекторка з курсів: «Авторське право і суміжні права», «Договірне право», «Правознавство», «Трудове та господарське право», «Правове регулювання трудових відносин», «Правове регулювання підприємницької діяльності в Україні». Має 10 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір. Член Союзу юристів України. Досвід роботи – 30 років.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на розгляд широкого кола питань щодо ознайомлення здобувачів із загальними засадами авторського і суміжного права, інституту індивідуалізації учасників цивільного обігу. Особливу увагу приділено процедурам отримання правової охорони об'єктів інтелектуальної власності та захисту цих об'єктів професійної діяльності фахівця з інформаційних технологій. Особливу увагу в курсі приділено практичним знанням з прикладних аспектів отримання авторських свідоцтв.

Мета та цілі дисципліни

Формування знань і навичок щодо особливостей володіння, користування та розпорядження правами на об'єкти авторських і суміжних прав, механізмів їх захисту від правопорушень.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – диференційований залік.

Компетентності

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність проводити досліджень на відповідному рівні.
- ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Результати навчання

- ПРН8. Збирати необхідну інформацію, використовуючи науково-технічну літературу, бази даних та інші джерела, аналізувати і оцінювати її.
- ПРН10. Забезпечувати професійний розвиток членів колективу з урахуванням світового досвіду і вимог до персоналу в сфері розробки та експлуатації мікро- та наноелектронних систем.
- ПРН15. Забезпечувати захист інтелектуальної власності, комерціалізацію результатів науково-дослідної, винахідницької та проектної діяльності.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 годин. (4 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год. Форма контролю: диференційований залік.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Вміння працювати з законодавчими актами, застосовувати правові норми при вирішенні практичних ситуацій.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час вивчення дисципліни використовується гейміфікація. Використовуються такі методи навчання: співбесіда, пояснення, розповідь, інноваційні методи з використанням мультимедійних презентацій, лекції.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Еволюція авторського права і суміжних прав.

Виникнення та розвиток авторського права. Розвиток суміжних прав. Становлення системи правової охорони авторського права і суміжних прав в Україні. Становлення та розвиток державного управління в авторському праві та суміжних правах. Становлення та розвиток законодавства з авторського права та суміжних прав в Україні. Розвиток законодавства в ЄС.

Тема 2. Авторське право: поняття, завдання, функції та принципи авторського права.

Поняття авторського права. Об'єктивне і суб'єктивне значення. Завдання авторського права. Основні принципи авторського права.

Тема 3. Об'єкти авторського права.

Поняття твору та його ознаки. Службові твори. Твори, які не охороняються авторським правом. Види творів та їх характеристика. Літературні твори. Особисті листи, щоденники як особливий вид творів. Наукові твори.

Тема 4. Суб'єкти авторських прав.

Неповнолітні і недієздатні автори. Іноземні автори як суб'єкти авторських прав. Правонаступники як суб'єкти авторських прав. Перекладач як суб'єкт авторського права.

Тема 5. Зміст та умови дії авторського права.

Авторське право і окремі авторські правомочності. Види авторських прав. Загальна характеристика особистих немайнових прав авторів. Загальна характеристика майнових прав авторів.

Тема 6. Виникнення та реєстрація авторського права.

Презумція авторського права. Державна реєстрація авторського права в Україні. Порядок реєстрації авторського права в країнах ЄС.

Тема 7. Розпорядження майновими авторськими правами.

Договір про передачу права на використання твору. Договір про передачу (відчуження) майнових авторських прав. Договір замовлення. Інші види авторських договорів. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності на твір відповідно до Цивільного кодексу України. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензійний договір. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності .

Тема 8. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав.

Суміжні права: поняття і загальна характеристика. Зміст і межі суб'єктивних суміжних прав. Вільне використання об'єктів суміжних прав. Сфера дії суміжних права

Тема 9. Колективне управління авторськими і суміжними правами.

Передумови виникнення та поняття колективного управління авторськими та суміжними правами. Суспільна роль організацій колективного управління правами. Еволюція колективного управління та види прав до яких застосовуються колективне управління. Специфіка форм та характеру діяльності організацій колективного управління авторськими та суміжними правами. Функції організацій колективного управління авторськими та суміжними прав. Становлення системи колективного управління авторськими та суміжними правами в Україні. Розвиток системи колективного управління авторськими та суміжними правами в країнах ЄС

Тема 10. Правові основи захисту авторських і суміжних прав.

Суб'єкти права на захист. Види порушень авторських прав. Форми захисту. Способи цивільно-правового захисту авторських і суміжних прав. Адміністративна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав. Кримінальна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав. Особливості правового захисту прав українських авторів за межами України.

Тема 11. Міжнародні аспекти охорони авторських і суміжних прав

Участь України в міжнародній системі охорони авторських права та суміжних прав. Проблеми співвідношення норм національного законодавства та норм міжнародного права. Конвенція про охорону літературних і художніх творів. Всесвітня конвенція про авторське право. Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми. Всесвітня організація інтелектуальної власності. Угода про торговельні аспекти прав на інтелектуальну власність (Угода TRIPS). Охорона авторського права та суміжних прав українських авторів та іноземних авторів.

Теми практичних занять

Тема 1. Еволюція авторського права і суміжних прав.

Тема 2. Авторське право: поняття, завдання, функції та принципи авторського права.

Тема 3. Об'єкти авторського права.

Тема 4. Суб'єкти авторських прав.

Тема 5. Зміст та умови дії авторського права.

Тема 6. Виникнення та реєстрація авторського права.

Тема 7. Розпорядження майновими авторськими правами.

Тема 8. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав.

Тема 9. Колективне управління авторськими і суміжними правами.

Тема 10. Правові основи захисту авторських і суміжних прав.

Тема 11. Міжнародні аспекти охорони авторських і суміжних прав

Теми лабораторних робіт

Лабораторні заняття в рамках дисципліни не передбачені

Самостійна робота

Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються. Здобувач також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, нормативно-правові акти) для самостійного вивчення та аналізу.

Дисципліна передбачає виконання індивідуального завдання у вигляді контрольної роботи та представлення її як презентації за темою курсу, що студент вільно обирає з числа тем, які пропонуються або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Здобувач здійснює бібліографічний пошук, складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь, опанувавши джерела за темою, розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і здобувач отримує оцінку(20 балів), що додається до загального рейтингу

Література та навчальні матеріали

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Перевалова Л.В., Гаєвая О.В., Гаряєва Г.М., Лисенко І.В., Муренко О. Л. :
Правова охорона та розпорядження правами інтелектуальної власності :навч.-метод. посіб. /
Перевалова Л.В., Гаєвая О.В., Гаряєва Г.М., Лисенко І.В., Муренко О. Л. – Харків.: ФОП Панов А.М.,
2018.-162с. ISBN 978-617-7541-77-5
2. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з навчального курсу «Авторське право і суміжні права» / уклад.: Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва, М. М. Ткачов, М.О. Семко – Харків: НТУ «ХПІ», 2024. – 84 с.
3. Перевалова Л. В., Лисенко І. В., Гаряєва Г. М., Ткачов М. М. Методичні вказівки до практичних занять з навчального курсу “Правові засади інтелектуальної власності” : для студентів денної та заочної форми навчання / уклад.: Л. В. Перевалова, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва, М. М. Ткачов ; Нац. техн. ун-т “Харків. політехн. ін-т”. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2024. – 64 с.
URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/74805>

Законодавчі акти

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#>
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.
[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#>
3. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#>
4. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст.135.
[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#>
5. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#>
6. Господарський кодекс: від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – С. 144.
7. Закон України «Про авторське право і суміжні права» // Відомості Верховної Ради України. – № 13. – ст.64. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#>

Базова література

1. Вахонєва Т.М. Авторське право і суміжні права в Україні: навч. посібник. 2-ге видання, перероблене і доповнене. – Київ: Дакор, 2019. – 576 с.
2. [Журавльов Д.В.](#), [Чижмарь К.І.](#) Авторське право та суміжні права в Україні. Їх захист та відповідальність. Вид-во ЦУЛ, 2020. 224 с.

3. Інтелектуальна власність: магістерський курс : підручник / П. Г. Перерва [та ін.] ; ред.: П. Г. Перерва, В. І. Борзенко, Т. О. Кобелева ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Планета-Прінт, 2019. – 1002 с.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Вид роботи	Кількість балів
поточний контроль у вигляді тестування	60
Виконання та захист індивідуального завдання - контрольної роботи	40
Підсумкове семестрове тестування	10
Всього	100

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

07.09.2024

Завідувач кафедри
Ірина ЛИСЕНКО

09.09.2024 р.

Гарант ОП
Роман ЗАЙЦЕВ